

Puidutööstuse sihtkontrolli kokkuvõte 2018

Seekordse puidutööstuse sihtkontrolli ajendiks oli puidutööstusega tegelevates ettevõtetes toimunud tööõnnetused. 2017. aastal juhtus puidutööstuses 399 tööõnnetust, neist 93 on rasked ja 306 on kerged.

Sihtkontrolli käigus kontrolliti 170 puidutööstusega tegelevat ettevõtet, neist Harjumaal 42, Tartumaal 12, Pärnumaal 13, Viljandimaal 7, Järvamaal 7, Läänemaal 5, Raplemaal 8, Jõgevamaal 13, Ida-Virumaal 10, Lääne-Virumaal 20, Põlvamaal 6, Võrumaal 10, Valgamaal 6, Saaremaal 10 ja Hiiumaal 1. Kontrolli toimumisest kontrollitavaid ettevõtteid eelnevalt ei teavitatud.

Kontrollaktis registreeriti kokku 727 rikkumist. Esitati ka 377 suulist soovitusi. Iga kontrollitud ettevõtte kohta koostati hinnanguleht puidutööstuses töötamise kohta. Hinnanguleht koosnes viiest peamisest punktist, milleks olid:

- koolitatud töökeskkonnaspetsialisti olemasolu;
- töövahendid;
- liikumisteed, märgistused;
- olmeruumid;
- isikukaitsevahendid, esmaabivahendid, tervisekontroll.

Töökeskkonnaspetsialist

14 kontrollitud asutuses ei olnud määratud töökeskkonnaspetsialisti. 6 asutuses oli vastava väljaõppega töökeskkonnaspetsialist määratud aga viimasest koolitusest oli möödunud rohkem kui 5 aastat. Ühes ettevõttes oli töökeskkonnaspetsialist määratud, aga määratud isik ei olnud läbinud vastavat väljaõppe koolitust.

Töövahendid

Töövahenditega seotud rikkumisi oli kokku 250. Neist 36% olid seotud töövahendite liikuva osaga ohtliku kokkupuute vältimiseks kaitsepiirde või -seadise, mis takistab juurdepääsu ohualale, eemaldamisega. Probleemsemad töövahendid olid järgmised:

- 1) formaatsael puudus saeketta kaitsekate (14 ettevõttes);
- 2) elektrikäial puuduvad kaitseekraanid (12 ettevõttes);
- 3) järkamissael puudus alumine saetera kaitsekate (6 ettevõttes);
- 4) ketassael on ohuala avatud (puuduvad piirded), ei ole takistatud töötaja sattumine ohutsooni (6 ettevõttes);
- 5) saepingil puudus ketta kaitsekate (4 ettevõttes);
- 6) ketaslõikuril puudus ketta kaitsekate (4 ettevõttes);
- 7) puurpingil puudus spindli kaitsekate (4 ettevõttes);
- 8) ketassael puudus saetera kaitsekate (3 ettevõttes);
- 9) rihthöövelpingil puudus noavõlli kaitseeadis (2 ettevõttes);
- 10) nelikanthöövelpingil puudus kaitsekate (2 ettevõttes);
- 11) hoovelpingil puudus hooratta (rihma) kaitsekate (2 ettevõttes);
- 12) freespingil puudus kaitsekate (2 ettevõttes);
- 13) pressi liikuvad rullikud olid osaliselt katmata (2 ettevõttes);
- 14) järkamissae ja freespingi jalaga lülitusel puudusid katted, mis välistaks tööpingi juhuslikku jalaga käivitamist ja töötaja võimalikku sattumist ohutsooni (2 ettevõttes);
- 15) lahkamissael puudus kaitsekate (1 ettevõttes);

- 16) liistusael puudus kaitsekate (1 ettevõttes);
- 17) lintsaal puudus kaitsekate (1 ettevõttes);
- 18) transportööri kettidel puudusid piirded (1 ettevõttes);
- 19) ei olnud takistatud pääs pakkimisliinile (1 ettevõttes);

20) tapipingil puudub kaitsepiire saekettaga kokkupuute vältimiseks (1 ettevõttes).

Kaitsepiirde või -seadis eemaldamise põhjenduseks toodi, et need segavad teatud tööoperatsioonide tegemist, seda ei ole üldse ettenähtud või me kasutame ju kaitseprille, mis tagab, et osakesed ei satuks silma. See, et kaitsekate segab töötamist, selle põhjuseks võib olla see, et seadmega tehakse töid, mis ei ole selleks ette nähtud või töötajat ei ole piisavalt juhendatud, kuidas tööprotsessi peaks korrektselt läbi viima. Tihti ei olegi vanematel nõu koguarajast pärit töövahenditel tootja kaitsekatteid ette näinud, aga kasutuses olevad töövahendid tuleb viia vastavusse määruses „Töövahendi kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded“ esitatud nõuetega. Üsna tihti vastasid tööandjad ja ka töötajad töövahendite kaitsekatete puudumise kohta, et me töötame juba 10 aastat ja siiani ei ole midagi juhtunud.

Mõnes ettevõttes olid erinevate seadmete rihmülekanded katteta. Levinumad probleemid olid järgmised:

- 1) puurpingil puudus jõuülekanne rihma kaitse;
- 2) kappimispingil puudus rihmülekanne kaitsekate;
- 3) laastutõmbemasinal puudus rihmülekanne kaitsekate;
- 4) terituspingil puudus rihmülekanne kaitsekate;
- 5) klotsisaagpingi rihmajamil puudus kaitsekate;
- 6) järkamispingi rihmajamil puudub kaitsekate;
- 7) staabeldusliinil puudus üks rihmülekanne kaitsekate;
- 8) optimeerimispingi tagaküljel puudus kettülekanne kaitsekate;
- 9) puidutreipingil oli kettajami liikuv osa ilma kaitsekatteta;
- 10) kompressoril puudus rihmülekanne kaitsekate.

Osades ettevõtetes olid ohualade piiretamiseks kasutusel turvaväravad. Kahes kontrollitud ettevõttes ei töötanud turvaväravad nõuetekohaselt (liin töötas ja samal ajal olid turvaväravad avatud asendis).

Teiseks peamiseks rikkumiseks, mis oli seotud töövahenditega, oli see, et töövahendite perioodilist kontrolli või teimimist ei viida läbi või viiakse, aga seda ei fikseerita kirjalikult. 61-s kontrollitud ettevõttes esines rikkumisi seoses töövahendite kontrollimisega. Tihti vastati töövahendite kontrolli või teimimise läbiviimise kohta nii, kui seade enam ei tööta, siis kontrollime või nt, et seade on hooldusvaba. Ükski töövahend ei ole hooldusvaba, vaid vajab õnnetuste vältimiseks regulaarset kontrolli. Puudulikule töövahendite kontrollile viitavad erinevate töövahendite rihmülekannete kaitsekatete puudumised, teritusketaste vigastused ja liigsed kulumised, kaitseklaaside mõrad, augud, formaatsaagide kiilunugade ja elektrikäide tööriistatugede puudumised, freespinkide juhtlattide (suundlattide) puudumised ning ka nõuetele mittevastavad tõsteseadmed, nt sageli puuduvad tõsteseadmete tõstekonksudel sulgurid, tõstetropid on katki, narmendavad, sõlmedega, õmblused on rebenenud. Osaliselt puudusid tõsteseadmete juhtimiskohtadel ka sildid nimitõstevõimega. Ka redel on töövahend ja nõuab regulaarset kontrolli, aga sageli seda ei tehta või tehakse ainult formaalselt. Tihti on juhuseid, kus tööandja väidab, et redelid on hiljuti kontrollitud, aga ettevõtte kontrolli läbi viies redelid ei vasta nõuetele (libisemist takistavad otsikud on puudu, redel on ebastabiilne, astmed on mõradega).

Seekordse sihtkontrolli käigus pöörati suuremat rõhku ka liikuvatele töövahenditele (tõstukitele). Tõstukid on kasutusel peaaegu igas puidutööd tegevas asutuses. Kohati on tõstukite istmed halvas seisus, klaasid mõradega ja ei viida läbi regulaarset kontrolli. Enamikes kontrollitud ettevõtetes viivad tõstukite tehnilise korrasoleku kontrolli läbi sertifitseeritud hooldusfirmad (teenus ostetakse sisse). Vähestes kontrollitud ettevõtetes, kus tõstuki kontroll ostetakse teenusena sisse, ei olnud kontroll nõuetekohaselt läbi viidud. Pigem puudus või oli puudulik kontroll asutustes, kus hooludustöid teostavad ettevõtte oma töötajad.

Üsna paljudel seadmetel puudusid ka seiskamisseadised seadme täielikuks ja ohutuks seiskamiseks. 40 kontrollitud ettevõttes esines rikkumisi seoses seiskamisseadistega (kas puudusid täielikult või olid katki murdunud, vigastustega). Enamjaolt puuduvad seiskamisseadised vanematel töövahenditel (nt hõõvelpink, formaatsaag, järkamissaag, ketassaag, paksusmasin, puurpink, freespink, lahkamissaag, press). Osadel tööandjatel puudus teadmine, miks peab eraldi seiskamisseadis olema, kui väljalülitamise nupp on ju olemas. Tööinspektorid tegid selgitustööd, miks on vajalik töövahendid varustada seiskamisseadisega.

Kohati (15 kontrollitud ettevõttes) olid ka juhtimispuultide märgistused kulunud, määrdund ja halvasti nähtavad.

44 kontrollitud ettevõttel puudusid või olid puudulikud (ei vastanud tegelikkusele – nt sisaldasid punkte, mis ei ole konkreetse töövahendiga seotud) töövahendite ohutusjuhendid. Ohutusjuhendite asemel olid töövahendite kasutusjuhendid. Mõned tööandjad ei olnud teadlikud, et lisaks kasutusjuhendile tuleb koostada ohutusjuhend arvestades valmistaja poolt antud kasutusjuhendit. Kui ettevõttes toimub saeketaste teritamine kohapeal (oma töötaja poolt), siis kontrolliti ka, kas ohutusjuhendis on olemas info, kuidas teritamine toimub (ohutud töövõtted) ja kes teritamist võib läbi viia. Enamikes kontrollitud ettevõtetes ostetakse saeketaste teritamise teenust sisse. Mõnedes ettevõtetes, kus saekettaid teritavad oma töötajad, esines ka puudusi (terituspingid ei vastanud nõuetele ja töötajad ei olnud ohutusalaselt juhendatud).

Liikumisteed, märgistused

Liikumisteede ja erinevate märgistustega seotud rikkumisi oli kokku 105. Peamised rikkumised olid seotud kukkumisohtlike kohtade (põhiliselt tasapinnaerinevused) mittemärgistamisega ja töökoht, kui ohuala, ei ole eraldatud, märgistatud või vajadusel piiratud. Põhilised kukkumisohtlikud kohad olid katkised põrandakatted, libe välisterritoorium, märgistamata laadimisestakaadid, kõrged ukسلävepakud või muud kõrgemad kohad. Mõnes kontrollitavas ettevõttes olid märgistamata ka tõstukite liikumisteed tootmisruumides või märgistus oli kulunud. Ka liikumisteedel esines takistusi. Sageli ladustatakse liikumisteede materjale ja esineb lahtiseid juhtmeid (ajutised pikendusjuhtmed), kaableid, mis võivad põhjustada kukkumist ja komistamist. Mitmes kontrollitavas ettevõttes puudusid ka inimeste allakukkumist takistavad piirded (või olid piirded olemas, aga neid ei kasutatud nõuetekohaselt, nt piireteks kasutatavad väravad või ketid olid avatud asendis) ja treppidel käsipuud. Kuna ¼ tööõnnetusi on seotud kukkumise ja komistamisega, siis on väga oluline, et liikumisteed hoitakse vabad takistustest ja ohtlikud kohad oleks märgistatud ning vajadusel piiratud.

Sihtkontrolli raames pöörati suuremat tähelepanu ka materjalide ladustamisele (nii ettevõtte siseruumides kui ka välisterritooriumil). 6 kontrollitud ettevõttes ei olnud materjalid ladustatud nõuetekohaselt (esines materjalide kukkumisoht või kukkuvate esemete allajäämise oht). Ühes kontrollitud ettevõttes ei olnud võetud tarvitusele meetmed, et oleks välditud palkide veerema hakkamine (puudusid piirded).

Olmeruumid

Osades puidutööstustes paiknevad töökohad (nt saeraamid) välitemperatuuril (töö toimub küll ruumis sees, aga ruume ei köeta). Sellest lähtuvalt kontrolliti sihtkontrolli käigus ka soojustatud puhkeruumide olemasolu. Kahes kontrollitud ettevõttes puhkeruum puudus ja kahes oli ehitusjärgus. Ühes asutuses oli puhkeruum olemas, aga seal puudus küte.

Isikukaitsevahendid, esmaabivahendid, tervisekontroll

Esmaabivahendid töökohal puudusid 2 ettevõttel. 13 ettevõttel ei vastanud esmaabikapi sisu miinimumnõuetele või olid esmaabivahendid aegunud. 2 ettevõttel olid esmaabivahendid küll olemas, aga asusid tööpiirkonnast kaugel ja ei olnud lihtsasti kättesaadavad. Kuna puidutööstustes esineb oht võõrkeha sattumiseks silma, siis on oluline ka silmadušši (silmaloputusvahendi) olemasolu. 23 kontrollitud ettevõttel puudus silmadušš. Esmaabivahendite asumine töökohal on tööõnnetuste korral sageli esmane abinõu vältimaks vigastuse süvenemist.

3 kontrollitud ettevõttes ei olnud töötajad varustatud tööks vajalike isikukaitsevahenditega ja 6 ettevõttes puudusid isikukaitsevahendid osaliselt. 33 ettevõttes ei kasutanud töötajad neile väljastatud isikukaitsevahendeid. Peamiselt olid rikkumised seotud kuulmiskaitsevahendite ja turvajalanõude ning harvem kaitseprillide mittekasutamisega. Enamjaolt olid vajalikud isikukaitsevahendid olemas, aga töötajad ei pidanud vajalikuks neid kasutada (töötajaid ei olnud juhendatud isikukaitsevahendite mittekasutamisest tulenevatest võimalikest terviseprobleemidest).

40 kontrollitud ettevõttes ei ole töötajad käinud tervisekontrollis töötervishoiuarsti juures. Osades ettevõtetes on töötajad käinud tervisekontrollis, aga tööandja ei ole järginud tervisekontrolli otsuses välja toodud järgmist tervisekontrolli aega (tervisekontroll on aegunud).

19 sihtkontrolli käigus kontrollitud ettevõttes ei esinenud rikkumisi, mis moodustab 11% sihtkontrolli käigus kontrollitud ettevõtetest. Ainult 11% puidutööstuse ettevõtetest on tööohutus tagatud. Ka edaspidi tuleks läbi viia ette teatamata sihtkontrolle, et edendada töötervishoiu ja tööohutusalast tegevust ning vähendada tööõnnetusi.

Kokkuvõtte koostas
Mariko Vahula
Juhtiv tööinspektor
21.05.2018